

2021 m. kovo mėn. eksporto prognozė

Paskelbta 2021 m. vasario 26 d.

Versli
Lietuva

SANTRAUKA

2020 m., palyginti su 2019 m., lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė (be energetinių produktų) paaugo 5,9 proc. per metus. 2021 m. yra tikimasi 6,7 proc. eksporto vertės augimo. 2020 m. lietuviškos kilmės eksporto (be energetinių produktų) vertės augimą lėmė eksporto apimčių augimas, o eksporto kainos buvo mažesnės nei prieš metus. Eksporto kainos mažėjo šiek tiek daugiau nei 2 proc., o eksporto apimtys augo šiek tiek daugiau nei 8 proc. per metus. Prognozuojama, kad 2021 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė augs 6,7 proc. (iki 16,3 mlrd. eurų). 2022 m. prognozuojamas 8,3 proc. (iki 17,6 mlrd. eurų) lietuviškos kilmės prekių eksporto augimas.

2020 m., palyginti su 2019 m. laikotarpiu, reeksporto vertė (išskyrus energetinius produktus) ūgtelėjo 0,2 proc. 2021 m. reeksporto vertės augimo prognozė yra 7,2 proc. per metus. Svarbiausias veiksnys lėmęs reeksporto vertės padidėjimą 2020 m., buvo atsigavusi reeksporto paklausa svarbiose ES reeksporto rinkose. 2021 m. prognozuojamas 7,2 proc. reeksporto augimas (iki 12,2 mlrd. eurų), o 2022 m. – 9,8 proc. reeksporto vertės augimas (iki 13,4 mlrd. eurų).

2020 m. paslaugų eksporto vertė, prognozuojama, per metus sumažės 9,1 proc.; 2021 m., tikimasi, 8,8 proc. paslaugų eksporto vertės augimo. 2020 m. pirmąjį-trečiąjį ketvirtį, palyginti su atitinkamu 2019 m. laikotarpiu, paslaugų eksporto vertė sumenko 9,2 proc. 2020 m. prognozuojamas panašus kryptis – 9,1 proc. per metus. 2021 m., tikintis spartaus ES šalių ekonomikų augimo, prognozuojamas 8,8 proc. (iki 11,7 mlrd. eurų) paslaugų eksporto didėjimas, o 2022 m. – 8,5 proc. metinis augimas (iki 12,7 mlrd. eurų).

1 lentelė. Eksporto verčių augimo prognozės.

Eksporto kategorija	2019	2020	2021P	2022P
Lietuviškos kilmės prekių eksportas, išskyrus energetikos produktus	6,2%	5,9%	6,7%	8,3%
Prekių reeksportas, išskyrus energetikos produktus	7,2%	0,2%	7,2%	9,8%
Paslaugų eksportas	22,3%	-9,1%	8,8%	8,5%

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

I. PROGNOZIŲ PALYGINIMAS

Lyginant 2020 m. rugsėjo mėn. ir 2021 m. kovo mėn. „Verslios Lietuvos“ eksporto prognozes, 2021 m. eksporto verčių prognozės yra šiek tiek peržiūrimos aukštyn. 2020 m. rugsėjo mėn. „Versli Lietuva“ prognozavo, kad 2021 m., palyginti su 2020 m., lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė (be energetinių produktų) turėtų augti 5,6 proc. 2021 m. kovo mėn. ji peržiūrima aukštyn – iki 6,7 proc. 2020 m. rugsėjo mėn. buvo prognozuotas prekių reeksporto (be energetinių produktų) augimas 6,4 proc. 2021 m. kovo mėn. ji taip pat peržiūrima aukštyn – iki 7,2 proc. Paslaugų eksporto prognozė 2020 m. rugsėjo mėn. buvo 7,0 proc., dabar ji, didinama iki 8,8 proc. 2022 m. atitinkamų rodiklių augimas yra 8,3 proc., 9,8 proc. ir 8,5 proc. Pagrindinė prognozių peržiūros priežastis – naujausia informacija, susijusi su COVID-19 pandemijos evoliucija ir vakcinacijos eiga, lemianti ir kiek kitokio pobūdžio ekonomines rizikas, palyginti su tomis, kurios buvo 2020 m. viduryje.

2 lentelė. Prognozių palyginimas.

Eksporto kategorija	2021 m. kovo mėn. prognozė			2020 m. rugsėjo mėn. prognozė		
	2020	2021P	2022P	2020	2021P	2022P
Lietuviškos kilmės prekių eksportas, išskyrus energetikos produktus	5,9%	6,7%	8,3%	-4,2%	5,6%	----
Prekių reeksportas, išskyrus energetikos produktus	0,2%	7,2%	9,8%	-5,0%	6,4%	----
Paslaugų eksportas	-9,1%	8,8%	8,5%	-5,7%	7,0%	----

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

II. TARPTAUTINĖ APLINKA IR EKSPORTO PAKLAUSA

Tarptautinė aplinka arba Lietuvos pagrindinių prekybos partnerių ekonomikų augimas, tiesiogiai veikia Lietuvos eksporto augimą. Augant pagrindinių Lietuvos prekybos partnerių ūkiams, didėjanti vidaus paklausa skatina prekių ir paslaugų importą ir atveria galimybes Lietuvos eksportuojamų prekių ir paslaugų vertės augimui. Todėl, augantis užsienio šalių – pagrindinių Lietuvos prekybos partnerių – BVP bei pasaulio ekonomikos augimas, daro teigiamą įtaką Lietuvos eksporto raidai. Neigiama pagrindinių prekybos partnerių ekonomikų raida daro neigiamą įtaką Lietuvos eksporto augimo perspektyvai.

2020 m. COVID-19 pandemijos sukeltas šokas, lėmė stiprų neigiamą poveikį ES šalių ekonominei raidai, tačiau 2021-2022 m. bloko ekonomikoms prognozuojamas augimas. Naujausioje Europos Komisijos (toliau – EK) žiemos prognozėje, 2020 m. numatomas 6,3 proc. ES ekonomikos šalių bloko kritis; 2021 m. prognozuojama, kad realusis BVP ūgtels 3,7 proc. per metus. Palyginti su ankstesne – rudens – prognoze, atsižvelgiant į faktinius duomenis, 2020 m. BVP kritis sumažintas nuo 7,4 iki 6,3 proc., o 2021 m. augimo prognozė sumažinta nuo 4,1 iki 3,7 proc. per metus. Prognozių peržiūra 2021 m. iš esmės yra nulemta geresnių, nei anksčiau tikėtasi, 2020 m. realiojo BVP kaitos rezultatų. 2021 m. pirmąjį ketvirtį, tikimasi, silpno ekonominio augimo ES šalių bloke. Įsibėgėjant vakcinavimo procesui, jau antrąjį metų ketvirtį tikimasi stiprėjančio ekonominio aktyvumo, o trečiąjį ketvirtį – stipraus ekonominio augimo. 2022 m. EK prognozuoja 3,9 proc. metinį ekonominį augimą. EK pabrėžia, kad ES ekonomikų atsigavimo tempai 2021 m. labai skirsis tarp atskirų bloko šalių bei ekonomikos sektorių; tai lems, kad kai kuriose ES ekonomikose aktyvumo atsigavimas iki priešpandeminio lygio bus stebimas jau 2021m. pabaigoje arba 2022 m. pradžioje, o kitose šalyse šis procesas vyks ilgiau. EK taip pat pabrėžia, kad yra labai daug neapibrėžtumo ir rizikų, susijusių su šių projekcijų išsipildymu; jas lemia pandemijos evoliucijos ir vakcinacijos eigos veiksniai.¹

Naujausioje EK prognozėje 2021-2022 m. numatomas spartus pagrindinių Lietuvos eksporto partnerių ekonomikų augimas. Vokietijai 2021 m. ir 2022 m. atitinkamai prognozuojamas 3,2 proc. ir 3,1 proc. ekonomikos augimas, Prancūzijai – 5,5 proc. ir 4,4 proc., Nyderlandams – 1,8 proc. ir 3,0 proc., Lenkijai – 3,1 proc. ir 5,1 proc., Ispanijai – 5,6 proc. ir 5,3 proc., Italijai – 3,4 proc. ir 3,5 proc., Belgijai – 3,9 proc. ir 3,1 proc. ekonominio aktyvumo padidėjimas. Šiaurės šalių regiono realusis BVP taip pat, prognozuojama, augs sparčiai. Latvijai

¹ Europos Komisija (2021). https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip144_en_1.pdf

2021 m. ir 2022 m. prognozuojamas atitinkamai 3,5 proc. ir 3,1 proc. augimas, Estijai – 2,6 proc. ir 3,8 proc., Švedijai – 2,7 proc. ir 4,0 proc., Danijai – 2,9 proc. ir 3,6 proc., Suomijai – 2,8 proc. ir 2,0 proc. BVP didėjimas. Daugelyje šių šalių 2021 m. pirmąjį ketvirtį prognozuojamas neigiamas ketvirtinis BVP pokytis, vėlesniais ketvirčiais – spartus ekonomikų atsigavimas.²

EBPO, naujausioje (gruodžio mėn.) ekonomikos apžvalgoje, taip pat tikisi teigiamo ir spartaus pasaulio ekonomikos augimo 2021-2022 m. 2020 m. pasaulio ekonomikai prognozuojamas 4,2 proc. realiojo BVP kritis; 2021 m. – 4,2 proc., o 2022 m. – 3,7 proc. metinis augimas. Taigi, numatoma, kad pasaulio ekonomika į priešpandeminį lygį sugrįš 2022 m., labiausiai dėl užsitęsusio neigiamo pandemijos poveikio ekonominiam aktyvumui. Kaip ir EK prognozėje, 2020 m. BVP augimo perspektyvos metų eigoje buvo peržiūrėtos į teigiamą pusę. Jungtinės Karalystės ekonomikai prognozuojamas 11,2 proc. nuosmukis 2020 m., ir 4,1-4,2 proc. augimas 2021-2022 m. Kinijos ekonomika 2021 m. prognozuojama augs 8,0 proc., 2022 m. – 4,9 proc. per metus; Japonijos ekonomikai 2020 m. prognozuojamas 5,3 proc. kritis, o 2021 m. ir 2022 m. – atitinkamai 2,3 proc. ir 1,5 proc. ekonomikos augimas. JAV ekonomikos raida 2020 m. taip pat neigiama – 3,7 proc. per metus, o 2021-2022 m. – 3,2-3,5 proc. metinis realiojo BVP augimas. EBPO, kaip ir EK, pabrėžia, kad šalių ekonomikų atsigavimas po pandemijos labai skirsis tarp ekonomikų, o neapibrėžtumo ir rizikų dėl prognozių neišsipildymo yra daug – ir teigiamų ir neigiamų. Jos daugiausia susijusios su vakcinacijos proceso intensyvumu įvairiose pasaulio šalyse ir, nuo to priklausančius, ekonominės veiklos ribojimo ypatumus, darančius poveikį viso pasaulio ekonominei aplinkai. Šalių vyriausybės EBPO siūlo ir toliau aktyviai naudoti ekonominės politikos priemones, labiausiai orientuotas į tas ūkio subjektų grupes, kurias labiausiai paveikė pandemija.³

Pasaulio bankas prognozuoja, kad 2021 m. žaliavinės naftos kainos svyruos apie 44 dolerius už barelį, tai yra maždaug 7 proc. daugiau nei 2020 m. (2020 m. – 41 doleriai). Metalų ir trąšų kainoms 2021 m. prognozuojamas 2-3 proc. padidėjimas; žemės ūkio produktų kainos prognozuojama augs apie 1 proc. per metus.⁴

Atsižvelgiant į visus šiuos veiksnius, 2021–2022 m. Lietuvos eksporto plėtros prognozė vertinama kaip teigiama, tačiau yra labai daug neužtikrintumo veiksnių, susijusių su COVID-19 viruso pandemijos įtaka ekonominiam aktyvumui. Svarbiausių Lietuvos prekybos partnerių ekonomikų augimas 2021-2022 m., pasaulio ekonomikos ir tarptautinės prekybos apimčių augimas (pastarojo rodiklio kaita 2021 m.- 7,2 proc.),⁵ turėtų lemti, kad 2021-2022 m. Lietuvos eksportas per metus turėtų augti. Tikimasi ir eksporto apimčių ir eksporto kainų didėjimo.

III. VIDAUS RINKOS VEIKSNIAI IR EKSPORTO PASIŪLOS PUSĖ

Ilguoju laikotarpiu lietuviškos kilmės prekių (neįskaitant energetinių produktų) eksporto raidą labiau lemia pasiūlos veiksniai, t. y. gamybos pajėgumai ir vienatinės darbo sąnaudos.⁶ Modeliavimo principai yra tokie, kad ilguoju laikotarpiu eksporto apimtys priklauso nuo gamybos pajėgumų. Gamybos pajėgumus apibrėžia prekybai atviros sektoriaus

² Europos Komisija (2021). https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ecfin_forecast_winter_2021_statistical_annex_en.pdf

³ EBPO (2020 m. gruodis). <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/39a88ab1-en/index.html?itemId=/content/publication/39a88ab1-en>

⁴ Pasaulio bankas (2020 m. spalio). Žaliavų kainos. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/34621/CMO-October-2020.pdf>

⁵ PPO (2020 m. spalio). https://www.wto.org/english/news_e/pres20_e/pr862_e.htm

⁶ Notten, Thomas E.H. (2012). The role of supply and demand factors for Lithuanian exports: an ARDL bounds testing approach. *Pinigų Studijos*, 2012 gruodis nr. 2, pp. 20-39. http://www.lb.lt/pinigu_studijos_2012_m_nr_2#page=21.

produkcija⁷, apskaičiuota pagal Cobb-Douglas gamybos funkciją, naudojant darbo ir kapitalo parametrus. Materialinės investicijos atvirajame sektoriuje daugelį metų, išskyrus 2020 m., augo, o tai reiškia, kad potenciali produkcija augo ir tai gerino ilgojo laikotarpio lietuviškos kilmės prekių eksporto perspektyvą. 2020 m., neigiamas ekonominis šokas, susijęs COVID-19 viruso protrūkiu, lėmė neigiamą investicijų Lietuvoje kaitą. Tačiau 2021 m., tikimasi, kad investicijų į gamybos plėtrą augimas bus teigiamas, bet nuosaikus, o 2022 m. – investavimas suintensyvės. Nesitikima, kad dirbančiųjų skaičius apdirbamosios gamybos bei žemės ūkio sektoriuose ilguoju laikotarpiu reikšmingai didės, tačiau prognozuojamas nedidelė teigiama užimtumo kaita nuo 2021 m. trečiojo ketvirčio. Tai turėtų daryti teigiamą įtaką ateities eksporto augimo perspektyvoms.

Darbo užmokesčio kaštai prekybai atvirame sektoriuje pastaraisiais metais sparčiai augo, o tai gali susilpninti Lietuvos konkurencingumą ilguoju laikotarpiu. Nors ekonominis šokas 2020 m. neigiamai veikė Lietuvos ekonominį aktyvumą, kol kas ekonomikoje nėra akivaizdžių požymių, rodančių, kad realiojo darbo užmokesčio augimas ateityje galėtų būtų lėtesnis už darbo našumo augimo tempus. Todėl konkurencingumo mažėjimo rizika ilguoju laikotarpiu tebelieka aktuali.

IV. LIETUVIŠKOS KILMĖS PREKIŲ EKSPORTAS

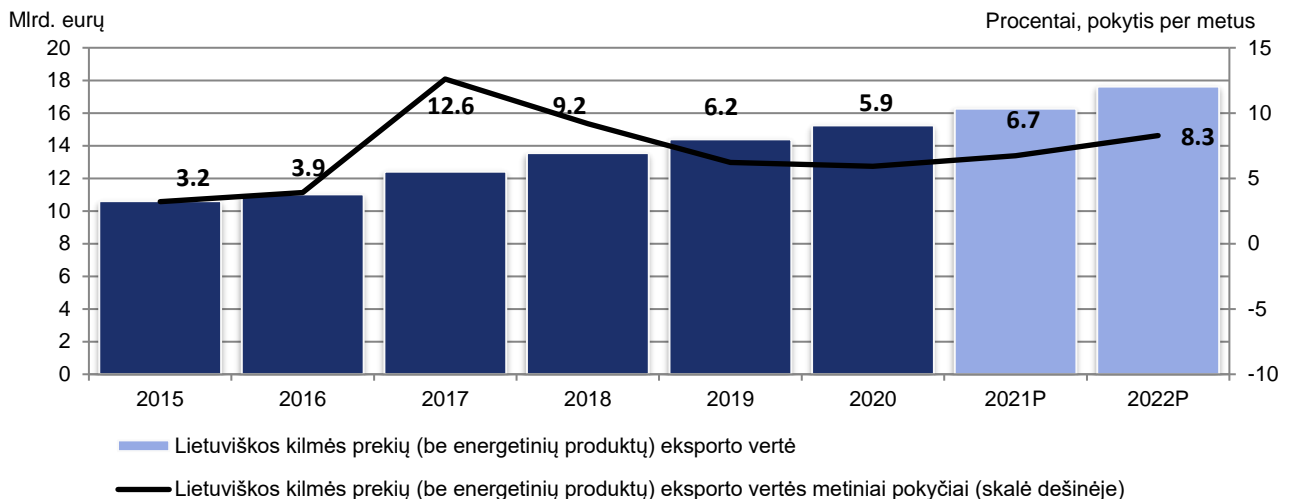
2020 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė, palyginti su 2019 m., padidėjo 5,9 proc. 2020 m. rugsėjo mėn. VŠĮ „Versli Lietuva“ prognozavo 4,2 proc. metinį kryptį. Teigiama ir gerokai palankesnė nei tikėtasi eksporto kaita 2020 m. yra siejama su keletu veiksnių. Visų pirma, COVID-19 viruso protrūkiu akivaizdoje, Lietuvos pagrindinių prekybos partnerių ekonominis aktyvumas sumenko mažiau, nei buvo prognozuojama 2020 m. viduryje. Visų antra, COVID-19 viruso pandemijos šokas ekonominiam aktyvumui ganėtinai skirtingai paveikė Lietuvos ūkio sektorius ir jų eksporto plėtros perspektyvas. Visų trečia, gerokai didesnė nei tikėtasi 2020 m. žemės ūkio produktų derliaus dalis buvo išeksportuota jau 2020 m. antrąjį pusmetį. 2020 m. lietuviškos kilmės eksporto (be energetinių produktų) vertės augimą lėmė eksporto apimčių augimas, o eksporto kainos krito. 2020 m. eksporto apimtys paaugo 8,2 proc., eksporto kainos sumenko 2,2 proc. Pagal ketvirčius – pirmąjį metų ketvirtį eksporto vertė augo 3,9 proc., antrąjį ketvirtį ji sumenko 8,7 proc., o trečiojo ir ketvirtojo ketvirčio rezultatai buvo vėl teigiami – atitinkamai didėjo 9,9 proc. ir 18,3 proc. per metus.

Prognozuojama, kad 2021 m. lietuviškos kilmės prekių eksporto (be energetinių produktų) vertė paaugs 6,7 proc. – iki 16,3 mlrd. eurų. Tai reiškia, kad, palyginti su ankstesne prognoze, lietuviškos kilmės eksporto vertės raida 2021 m. pagrindiniame eksporto scenarijuje yra šiek tiek koreguojama aukštyn. Pagrindinės to priežastys – Lietuvos eksporto, kurio struktūra paremta būtinojo vartojimo prekėmis, atsparumas neigiamam COVID-19 viruso pandemijos šokui ir, tikėtinas, tam tikrų aukštesniųjų technologijų prekių paklausos, kuri 2020 m. gerokai sumenko, atsigavimas nuo 2021 m. antrojo pusmečio. Pirmąjį metų ketvirtį, dėl COVID-19 viruso pandemijos efekto pagrindinių prekybos partnerių ekonominiam aktyvumui, bei sulėtėjusių prekybos apimčių su Jungtine Karalyste, tikimasi, nuosaikaus eksporto vertės augimo. Nuo antrojo metų ketvirčio, prekybos apimčių augimas turėtų paspartėti (atsižvelgiama ir į 2020 m. antrojo ketvirčio žemos bazės efektą). 2021 m. tikimasi eksporto apimčių didėjimo 5,2 proc.; eksporto kainos numatoma paaugs 1,4 proc. Eksporto apimčių didėjimas labiausiai yra sietinas su atsigauančiu pagrindinių Lietuvos prekybos partnerių ir pasaulio ekonomikos aktyvumu. Eksporto kainų didėjimą labiausiai lemia teigiamas paklausos šokas eksporto rinkose bei numatomas naftos

⁷ Atvirą sektorių sudaro žemės ūkis, miškininkystė ir žvejyba (EVRK A) bei apdirbamoji gamyba (EVRK C).

kainų augimas, lemiantis tam tikrų produktų grupių, susijusių su naftos produktais, kainų kaitą. 2022 m., tikintis ES ir pasaulio ekonomikų augimo, prognozuojamas 8,3 proc. (iki 17,6 mlrd. eurų) lietuviškos kilmės prekių eksporto augimas. 2022 m. prognozuojamas eksporto augimo paspartėjimas remiasi EK prognozės prielaida – spartesne, nei 2021 m., ES šalių realiojo BVP kaita. Euro zonos šalyse 2021-2022 m. Europos Komisija prognozuoja infliaciją, o tai reiškia, kad, 2021-2022 m. galima tikėtis ir nuosaikaus prekių kainų augimo.⁸

1 pav. Lietuviškos kilmės (be energetinių produktų) eksporto vertė ir prognozė 2015-2022 m., mlrd. eurų ir metiniai pokyčiai.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ "Versli Lietuva" paskaičiavimai.

Pagrindiniame prognozių scenarijuje, tikimasi, kad 2021 m. paklausa užsienio rinkose didės, o šias tendencijas lemia ekonominio aktyvumo suintensyvėjimas ES šalių bloke, euro zonos šalyse, JAV, Norvegijoje. Trumpuoju laikotarpiu lietuviškos kilmės eksporto apimtys priklauso nuo paklausos užsienio rinkose⁹ kaitos. Prognozėse vadovaujama prielaida, kad 2021 m. ekonominė situacija pagrindinėse Lietuvos eksporto rinkose lems didėjančią užsienio paklausos lygį. 2022 m. tendencijos bus panašios.

V. PREKIŲ REEKSPORTAS

2020 m. prekių reeksporto (be energetinių produktų) vertė, palyginti su 2019 m. laikotarpiu, ūgtelėjo 0,2 proc. 2020 m. rugsėjo mėn. VŠĮ „Versli Lietuva“ prognozavo 5,0 proc. metinį kryptį. Svarbiausias veiksnys lėmęs mažą, bet teigiamą reeksporto kaitą buvo, COVID-19 viruso aplinkoje, 2020 m. antrąjį pusmetį (ypač ketvirtąjį ketvirtį) didėjusi reeksporto paklausa svarbiose reeksporto rinkose – Lenkijoje, Jungtinėje Karalystėje, Švedijoje, Estijoje, Latvijoje, Danijoje. 2020 m. reeksporto (be energetinių produktų) vertės teigiamą kaitą lėmė eksporto apimčių augimas – 2,2 proc. per metus, o reeksporto kainos krito 1,8 proc.

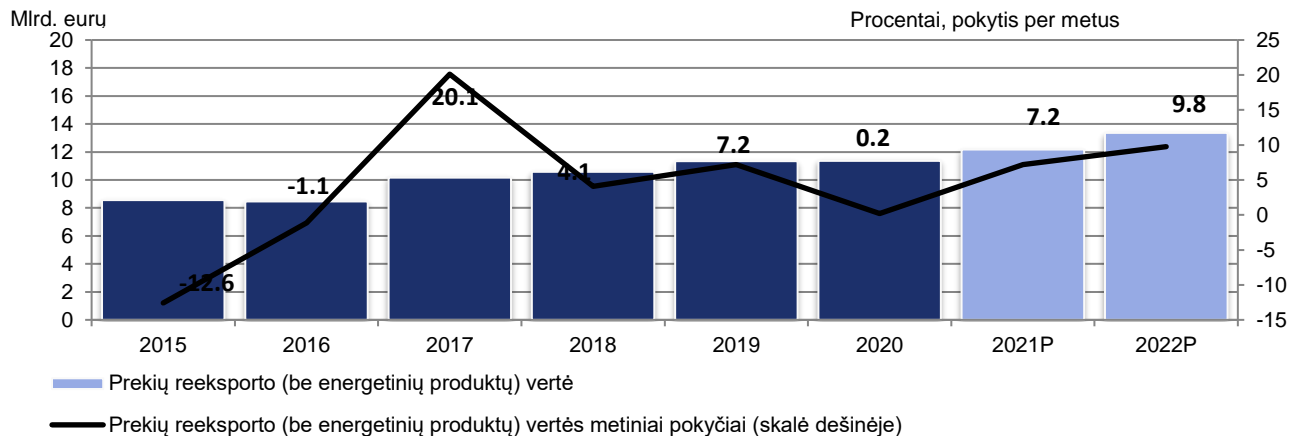
2021 m. prognozuojamas 7,2 proc. reeksporto augimas – iki 12,2 mlrd. eurų. Tikimasi, kad didės reeksporto apimtys (6,2 proc.), taip pat šiek tiek didės ir reeksporto kainos (0,9 proc.). Reeksporto apimčių augimą nulems Lietuvos reeksporto partnerių – ES ekonomikų teigimas

⁸ Europos Komisija (2021). https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ecfin_forecast_winter_2021_statistical_annex_en.pdf

⁹ Užsienio paklausos rodiklis suskaičiuotas dvigubu svėrimo metodu (angl. double reweighted), kuriame atsižvelgiama į pagrindinių Lietuvos eksporto partnerių importo paklausos kaitą. Pagrindinių Lietuvos eksporto partnerių importo paklausos indeksas yra skaičiuojamas atsižvelgiant į eksporto partnerės ir prekių grupės svorį lietuviškos kilmės prekių eksporto struktūroje.

aktyvumas, taip pat, tikimasi ir teigimo Rusijos ūkio augimo. 2022 m. prognozuojamas 9,8 proc. reeksporto vertės didėjimas (iki 13,4 mlrd. eurų). 2022 m. prognozuojamas eksporto augimo paspartėjimas remiasi EK prognozės prielaida – spartesne, nei 2021 m., ES šalių realiojo BVP kaita, taip pat, tikimasi, ir spartesnio Rusijos ekonomikos augimo.

2 pav. Reeksporto (be energetinių produktų) vertė ir prognozė 2015-2022 m., mlrd. eurų ir metiniai pokyčiai.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ "Versli Lietuva" paskaičiavimai.

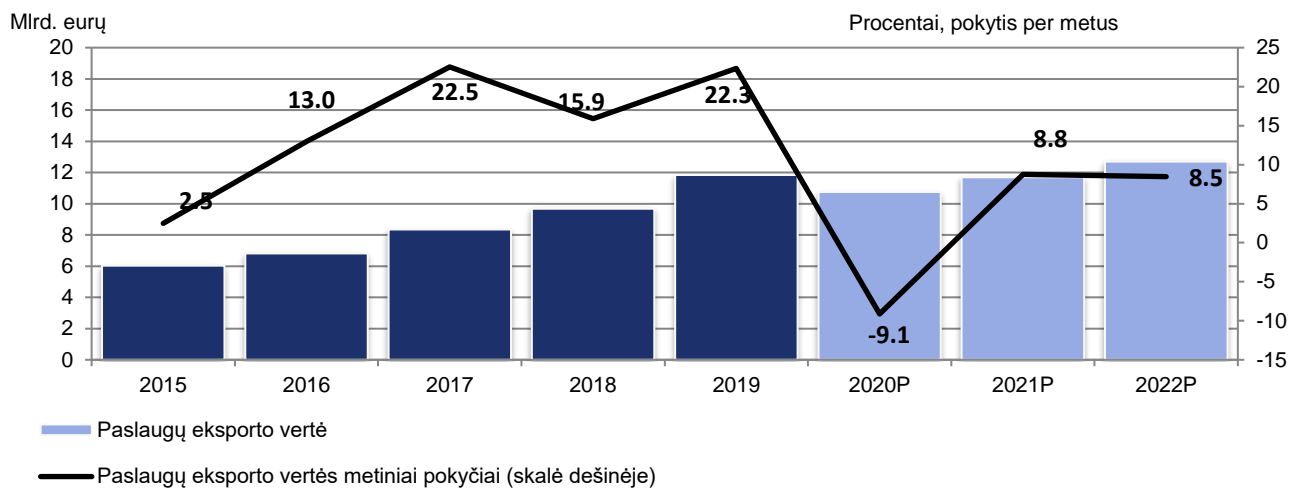
VI. PASLAUGŲ EKSPORTAS

2020 m. pirmąjį-trečiąjį ketvirtį paslaugų eksporto vertė, palyginti su atitinkamu 2019 m. laikotarpiu, sumažėjo 9,2 proc. 2020 m. rugsėjo mėn. VŠĮ „Versli Lietuva“ prognozavo 5,7 proc. metinį kryptį. Neigiama eksporto vertės kaita 2020 m. yra siejama su COVID-19 viruso protrūkio poveikiu Lietuvos prekybos partnerių ekonomikoms. 2020 m. pirmąjį-trečiąjį ketvirtį paslaugų eksporto vertės mažėjimą labiausiai lėmė eksporto apimčių kryžiai (-7,9 proc.), tačiau mažėjo ir eksporto kainos (-1,3 proc.). Pagal ketvirčius – pirmąjį metų ketvirtį eksporto vertė paaugo 10,6 proc., antrąjį ir trečiąjį ketvirtį ji sumenko atitinkamai 20,6 proc. ir 14,2 proc. Ketvirtąjį metų ketvirtį prognozuojamas 8,9 proc. paslaugų eksporto kryptis, lemiantis neigiamą bendrą 2020 m. rezultatą – 9,1 proc.

2021 m. prognozuojamas 8,8 proc. paslaugų eksporto augimas – iki 11,7 mlrd. eurų. Tikimasi, kad didės apimtys (7,5 proc.), taip pat didės ir paslaugų kainos (1,2 proc.). Pagrindiniame prognozių scenarijuje daroma prielaida, kad 2021 m. pirmąjį ketvirtį paslaugų eksporto kaita bus neigiama, o nuo antrojo ketvirčio – jau teigiama. 2021 m. antrąjį pusmetį, tikimasi, paslaugų eksporto augimo paspartėjimo. 2022 m., toliau tikintis ES ir pasaulio ekonomikų augimo, prognozuojamas 8,5 proc. (iki 12,7 mlrd. eurų) paslaugų eksporto augimas; jo vertė turėtų pasiekti ir viršyti 2019 m. lygį. Kadangi ES šalyse 2021-2022 m. EK prognozuoja infliaciją, tai reiškia, kad, 2021-2022 m. galima tikėtis ir nuosaikų paslaugų eksporto kainų augimo.¹⁰

¹⁰ Europos komisija (2020 m. birželio 30 d.). 2020 m. vasaros ekonominė prognozė. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/summer_2020_economic_forecast_-_statistical_annex.pdf

3 pav. Paslaugų eksporto vertė ir prognozė 2015-2022 m., mlrd. eurų ir metiniai pokyčiai.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ "Versli Lietuva" paskaičiavimai.

V. PAGRINDINĖS RIZIKOS IR NEAPIBRĖŽTUMAS

Palyginti su ankstesne prognoze, dalis rizikų išlieka tokios pačios, tačiau atsiranda ir naujų – tiek politinių, tiek ir su COVID-19 pandemija susijusių rizikų.

Didžiausias rizikas ir toliau kelia COVID-19 pandemijos protrūkis. Daugelis Europos ir pasaulio šalių išgyvena antrą viruso bangą, atsiranda naujos viruso atmainos. Lieka neaišku, kaip ilgai bus taikomos karantino bei kitos ribojančios priemonės ir kiek dar bus naujų protrūkių. Statistiniai duomenys rodo, kad didžiausias neigiamas poveikis tenka vartojimui ir investicijoms, tačiau išlieka ir kitos – įmonių nemokumo, finansų rinkos stabilumo, neproporcingo valstybės atsako pandemijos padariniams – rizikos. Pandemijos keliamų rizikų poveikį galėtų sušvelninti greitas ir sėkmingas vakcinacijos procesas.

Jungtinei Karalystei pasitraukus iš ES ir toliau išlieka didelis neapibrėžtumas dėl verslo procesų organizavimo, įmonės turės prisitaikyti prie naujų verslo sąlygų ir didesnių prekybos kaštų.

Toliau išlieka tarptautinės prekybos ginčų tarp JAV ir Azijos regiono rizika, tačiau, dėl pasikeitusios politinės aplinkos, tikėtinas JAV ir Europos santykių gerėjimas. Protekcionistinės politikos stiprinimas pasaulyje bei pertekliniai susiformavusių globalių vertės grandinių pokyčiai taip pat gali daryti neigiamą poveikį ekonomikų raidos perspektyvoms vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu.

EK paskelbus tyrimus, kurių išvados nėra palankios daliai mobilumo paketo priemonių, toliau išlieka didelis neapibrėžtumas dėl jo poveikio Lietuvos transporto ir logistikos sektoriui. Išlieka verslų perkėlimo į kitas šalis rizika.

Vertinant pastarojo laikotarpio Lietuvos ir Baltarusijos politinių santykių dinamiką, prie politinių rizikų, galinčių paveikti Lietuvos eksporto apimtį, priskiriama ir Baltarusija. Paskutinėmis žiniomis „Belaruskaja neftenaja kompanija“ (BNK) laikinai sustabdė naftos produktų eksportą per Klaipėdą, todėl išaugo nuostolių rizika atskiroms eksporto procese veikiančioms įmonėms. Vis dėlto, net ir blogiausio scenarijaus atveju, tai yra, jei per Klaipėdos uostą visi gabenami baltarusiški kroviniai būtų nukreipti kitais maršrutais, neigiamas efektas labiausiai būtų matomas paslaugų eksporto

rodikliuose, ypač krovinių gabenimo geležinkelių transportu ir krovos paslaugoms. Visgi tikėtina, kad tokio scenarijaus atveju poveikis bendram Lietuvos paslaugų eksportui būtų ribotos apimtys.

Prie teigiamų rizikų galima priskirti ES ir daugelio atskirų narių šalių paskelbtus ekonomikos gaivinimo planus, kurių mastas neturi precedento. Taip pat tai, kad šalys vis geriau tvarkosi su pandemijos keliamais iššūkiais. Tikėtina, tai galėtų reikšmingai sumažinti ekonominius nuostolius ES, skatintų žiedinę ekonomiką ir spartesnius skaitmenizacijos procesus. Teigiamai pasaulio ekonomikos vystymosi perspektyvą veiks ir atsigaunanti pasaulinė gamyba, kurią kol kas daugiausia lemia išsivysčiusios šalys bei po truputį pradedančios augti tarptautinės prekybos apimtys.